

УЧАСТЬ ЕКСПЕРТА У АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Павлюк Романна Юрївна

*аспірантка кафедри конституційного, міжнародного права
та публічно-правових дисциплін*

*Київський університет інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Київ, Україна*

Дослідження процесуального порядку залучення та участі експерта в адміністративному судочинстві має вагоме значення, оскільки є гарантією дотримання засад адміністративного судочинства.

Метою доповіді є з'ясування поняття експерта як учасника адміністративного судочинства та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення участі експерта як учасника адміністративного судочинства.

Зміст слова «експерт» (від лат. *expertus* – досвідчений) у тлумачних словниках розкрито як фахівець, що робить експертизу [1]. У юридичних словниках «експерт» – це особа, що володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, якій слідчим органом, суддею чи судом доручено провести експертизу й за її результатами подати висновок [2].

Варто зауважити, що процесуального статусу експерта в адміністративному судочинстві особа набуває з моменту призначення її судом або залучення стороною справи. Відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України (далі КАСУ) рішення про допуск до участі у справі експерта та долучення його висновку до матеріалів справи ухвалюється судом, а ст. 68 визначає, що експертом може бути особа, яка володіє спеціальними знаннями, необхідними для з'ясування відповідних обставин справи [3]. Відповідно до ст.10 закону України «Про судову експертизу» судовими експертами можуть бути особи, які мають необхідні знання для надання висновку з досліджуваних питань [4]. Як бачимо, законодавець використовує два терміни «експерт» та «судовий експерт», хоча мова йде про одного учасника судочинства. Діяльність судового експерта пов'язана із цілями правосуддя та встановленням відповідних обставин справи. Тому на нашу думку, в КАСУ (в ст. 68) та інших процесуальних кодексах має вживатися термін «судовий експерт», визначення якого має бути чітко сформульовано у відповідності до Закону України «Про судову експертизу».

В КАСУ також визначено, що до справи можуть долучити експерта з права. Ст.69 КАСУ зазначає, що як експерт з питань права може залучатися особа, яка має науковий ступінь та є визнаним фахівцем у галузі права.

Слушно зазначає Шепітько М.В., що у цьому контексті важливим було б встановлення, про яку наукову ступінь йде мова – юридичну, технічну, медичну чи іншу? Що означає «визнаний фахівець в галузі права», ким визнаний, в яких умовах, в якій галузі права – конкретній або будь-якій? [5, с. 74]. О.Кармаза та Д.Кушерець зазначають, що під час прийняття судом рішення про допуск експерта з питань права до участі в справі та долучення його висновку до матеріалів справи варто брати до уваги такі критерії, як досвід наукової роботи в галузі права; наявність наукових публікацій у фахових виданнях України й іноземних держав, включених до міжнародних наукометричних баз даних, та опублікованих після присудження наукового ступеня; наявність документа, що підтверджує присвоєння вченого звання; ступінь активності участі в конференціях, симпозіумах, круглих столах, яка підтверджується опублікуванням тез його виступу; стажування й навчання за кордоном, які підтверджуються відповідними документами та які легалізовані в порядку, встановленому чинними міжнародними договорами України, тощо [6, с. 33]. Проте виникає логічне питання, яким чином суддя має збирати дану інформацію про експерта з питань права перш, ніж залучити його. Зрештою такого обов'язку суддя немає згідно законодавства України.

Також варто зауважити, що процесуальний статус судового експерта в адміністративному судочинстві – це сукупність наданих йому процесуальним законодавством прав та обов'язків, реалізація яких забезпечується законодавчо визначеними гарантіями та відповідальністю. Основу процесуального статусу судового експерта в адміністративному судочинстві становлять права, обов'язки, гарантії та відповідальність. Постає питання щодо експерта з питань права, адже він не попереджається про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок та відмову від виконання покладених на них обов'язків. Фактично експерт з питань права зможе лише висловити свою думку у висновку, при чому без попередження його про кримінальну відповідальність. І що робити, якщо наприклад, доручено надати висновки різним експертам з питань права, проте їхні висновки суперечать один одному. Зважаючи на це, порядок участі експерта з питань права у адміністративному судочинстві треба удосконалити шляхом внесення відповідних змін.

Отже, в КАСУ (в ст.68) та інших процесуальних кодексах має вживатися термін «судовий експерт», визначення якого має бути чітко

сформульовано у відповідності до Закону України «Про судову експертизу», а порядок участі експерта з питань права у адміністративному судочинстві треба удосконалити шляхом внесення відповідних змін.

Література:

1. Словник української мови : в 11 т. К. : Наукова думка, 1971. Т. 2. 1972. 550 с.
2. Популярна юридична енциклопедія / [кол. авт.: В.К. Гіжевський, В.В. Головченко, В.С. Ковальський (кер.) та ін.]. К. : Юрінком Інтер, 2003. 528 с.
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n10066> (дата звернення: 21.11.2022).
4. Про судову експертизу: закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#n64> (дата звернення: 21.11.2022).
5. Шепітько М.В. Про процесуальний статус судового експерта та експерта з питань права. *3 нагоди 100-річчя від дня народження професора М. В. Салтєвського* : зб. матеріалів круглого столу, м. Харків, 30 жовт. 2017 р. / [відп. за вип. В. Ю. Шепітько] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2017. 128 с.
6. Кармаза О., Кушерець Д. Експерт з питань права в судовому процесі: новели законодавства України. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 10. С. 32–36.